

**Данко Боројевић, Драги Ивић, Војска Републике Српске
12. мај 1992. – 31. децембар 2005, Српски Ратни Ветерани
општине Чукарица, Београд 2014, 394 стр.**

Данко Боројевић и Драги Ивић, бивши официри Војске Републике Српске (ВРС), написали су књигу која описује историју Војске Републике Српске од њеног настанка па све док није укинута, кад су њени дијелови ушли у састав Оружаних снага БиХ.

Увод књиге бави се српским питањем на Балкану, хронолошки, од Француске револуције (1789) до оснивања ВРС, која је у вријеме оснивања носила назив Војска Српске Републике Босне и Херцеговине (12. маја 1992. године). Аутори се у уводу највише задржавају на Првом и Другом свјетском рату и њиховим посљедицама по Србе, како на оне у БиХ тако и на све Србе на Балкану. Укратко приказују и уређење Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и све мане ове државе, која се показала недораслом изазовима националних и идеолошких супротности између њених народа, као и донекле подређен положај Срба у њој.

У првом дијелу књиге, који се бави настанком Републике Српске (РС), аутори доносе приказ важнијих докумената о настанку РС и ВРС и објашњавају политички и војни контекст настанка РС и ВРС. Први дио књиге чине ова поглавља: *Историјске одлуке за настанак Републике Српске, Декларација о проглашењу Републике Српског народа БиХ, Устав Републике Српске, Историјски контекст настанка Војске Републике Српске, Војни контекст настанка Војске Републике Српске, Одлука о формирању Војске Републике Српске и Попуна Војске Републике Српске.*

Други дио књиге описује саму организацију и структуру ВРС, почев од организовања Главног штаба ВРС, преко санитета и војних школа, па све до корпуса ВРС и авијације и противваздушне одбране. Други дио чине поглавља: *Организација Војске Републике Српске, Главни Штаб Војске Републике Српске, Санитет, Центар Војних школа Војске Републике Српске, Први крајишки корпус Војске Републике Српске, Други крајишки корпус Војске Републике Српске, Источно-босански корпус Војске Републике Српске, Сарајевско-романијски корпус Војске Републике Српске, Дрински корпус Војске Републике Српске, Херцеговачки корпус Војске Републике Српске и Ваздухопловство и противваздушна одбрана Војске Републике Српске.*

У трећем дијелу књиге аутори су описали агресију Хрватске војске (ХВ) на Републику Српску и све важније војне операције припадника ВРС 1992–1995. године. Трећи дио књиге чине поглавља: *Ратне године 1992–1995, Хрватска агресија на БиХ, Операција Коридор-92, Активности В и ПВО ВРС у операцији Коридор-92 и задаци авијације током 1992. године, Деблокада Смолуће, Операција Врбас-92, Ситуација у Херцеговини 1992, Операција Подриње-93, Операција Садејство-93, Операција Лукавац-93, Исламски ратници у саставу АБиХ, Борбе за Возућу 1992–1994, Противудар на Бихаћ 1994, 1995. година, година расплета и Активности В и ПВО ВРС током завршних борби.*

Посљедњи дио књиге посвећен је односу између ВРС и политичких структура РС и тадашње Савезне Републике Југославије (СРЈ), затим посљератном развоју ВРС до њеног утапања у Оружане снаге БиХ. Овај дио се састоји од поглавља: *ВРС и политика и Послератни развој ВРС.*

Аутори се у *Закључку* укратко осврћу на најважнија питања обрађена у њиховом дјелу. Треба напоменути и да књига обилује фотографијама из рата, тако да се у већини поглавља књиге и за већину војних операција нашла и понека фотографија везана за њих. Књига садржи 160 фотографија.

Овакво једно дјело неопходно је у историографији да бисмо могли боље да разумијемо сва дешавања из прве половине деведесетих година XX вијека, па и нешто касније, као и да разумијемо разлоге и чињенице које су утицале на стварање Републике Српске и њене војске и сам карактер рата у БиХ. Аутори су директни учесници рата, па су тако, у једну руку, они и извор за овај период. Међутим, то може да буде један од проблема, јер аутори могу да пишу под утиском онога што су преживјели. Ипак, након увида у текст ове књиге и консултовања друге литературе и изворних докумената из грађанског рата у БиХ, до којих смо дошли у Републичком центру за истраживање рата, ратних злочина и несталих лица из Бањалуке, мишљења смо да је она написана објективно.

Оно што замјерамо ауторима јесте слаб критички апарат. Фусноте, тј. напомене, које би требало, поред самих аутора као учесника у ратним збивањима, да посвједоче о тачности изнијетих чињеница и виђења ратних дешавања, у њиховој књизи има веома мало. Дешава се да на неколико страница, чак пет до шест, нема ниједне фусноте. Такође, аутори нам дају премало извора за овај период, односно премало докумената насталих у току самих дешавања о којима је ријеч. Истина је да аутори на крају књиге наводе да су користили грађу Архива ВРС, Архива Републике Српске и Спомен-собе ВРС (Музеј ВРС), али у напоменама испод самог текста у књизи има мало докумената на које се позивају. Са стручне стране то је велики недостатак и, мада аутори нису историчари по професији, требало је да обрате пажњу на овај дио у своме раду. Сматрамо да би књига имала далеко већу вриједност ако би се у неком будућем издању у њој нашао знатно већи број адекватних напомена.

Било би пожељно и да су аутори анализирали и литературу која је о рату у БиХ настала на супротној, тј. муслиманско-хрватској страни, и да су убацили

и нека виђења супротне стране у своју књигу. Такође, када спомињу војску босанскохерцеговачких муслимана, аутори редовно пишу Армија БиХ умјесто тзв. Армија БиХ, јер та војска је била оружана сила муслимана а не цијеле БиХ. Ипак, и овако како је написана, књига нам освјетљава многа питања везана за настанак и ратни пут ВРС, као и настанак Републике Српске. У неким будућим подухватима историчара који се буду посветили изучавању настанка РС и ВРС и грађанском рату у БиХ, ово дјело ће бити незаобилазна литература.